

HENRYK WIENIAWSKI- KOMPOZITOR VA SKRIPKACHI.

Mamedova Mashkura Kasimovna

R.Glier nomidagi RIMM Kamonli-torli cholgular bo'limi Oliy toifali skripka oqituvchi

Venyavskiy (Wieniawski) Genrix (Henryk, Genrix Iosifovich) (1835-yil 10-iyul, Lyublin, Polsha Qirolligi, hozirgi Polsha Respublikasi — 1880-yil 31-mart / 12-aprel, Moskva; Varshavada, Povoynokovskoye qabristonida dafn etilgan) — polyak skripka virtuozu, kompozitor, pedagog. Professor (1862).

U skripka chalishni 6 yoshida Lyublindagi mashhur pedagoglar Yan Hornzel va S. Servachinskiy qo'llab-quvvatlagan holda o'rganishni boshladi va katta yutuqlarga erishdi. Bir yarim yil ichida u oilaviy konsertlarda Y. Mayzeder va L. Beryoning kontsertlarini virtuoslik bilan ijro etdi.

8 yoshida Parij Konservatoriyasiga o'qishga kirdi (1843-yil, A. Klavelning skripka bo'yicha sinfi, L. J. Massarning assistenti, keyinchalik Massarning sinfi, 1844–1848). U Rossiya hukumati stipendiyasi sohibi edi. 1846-yilda yakuniy imtihondan birinchi o'rinni, katta oltin medalni va Gvardyeri ishidan bo'lgan skripkani (Nikola I tomonidan sovg'a) qo'lga kiritdi.

U garmoniya va kontrapunkt bo'yicha darslar oldi va kompozitsiyaga qiziqishini sezdi. 1846-yilda uning birinchi asarlari paydo bo'ldi — Mazurka mavzusida variatsiyalar, Original mavzuda variatsiyali ariya, Roman va boshqalar, shu jumladan — kichik ukasi Yuzeff bilan birga, Parij Konservatoriyasida fortepiano sinfida o'qigan holda yozgan asarlari. U Parij Konservatoriyasini kompozitsiya bo'yicha I. Kolet sinfi ostida tamomladi va birinchi o'rinni egalladi (1849–1850). Birinchi marta birodari bilan birga Rossiyada gastrol safarlarida bo'ldi, bu yerda uning butun ijodiy hayoti bilan bo'liq yutuqlarga erisha boshladi.

Rossiya va G'arbiy Yevropa shaharlarida konsertlar berib, o'zining zamonasi eng katta virtuoslaridan biri sifatida mashhurlik qozondi va F. List, G. Bulo, K. Tauzig, F. Laub, Y. Yoaxim va boshqalar bilan birga ishladi. Venyavskiy Genrix romantizm uslubining yorqin vakili edi. Virtuozning uslubi, ritmik kuchi va fantastik uchishi uning ijrosida chuqur his-tuyg'u va melodiya bilan uyg'unlashgan edi.

Texnik mukammalligi, ranglarning xilma-xilligi va ijrodagi ehtirosliigi bilan uning ijrosini N. Paganini bilan taqqoslashgan. Venyavskiyning san'atini sevganlar orasida F. Shopen, A. Mitskevich, S. Moniuszko, K. Lipinskiy kabi taniqli shaxslar bor edi. U turli asarlarni ijro qildi, shu jumladan N. Paganini, G. Ernst, Vyetan, D. B. Vyotti, D. Tartini, G. Berlioz, Sh. Beryo, L. Bextoven, F. Mendelssohn, I. S. Bax, E. Grig, A. G. Rubinshteyn, P. Rode va boshqa mualliflarning asarlarini, shuningdek — o'zining kompozitsiyalarini, ular

skripka repertuarini, ayniqsa skripka janri asar va san'atsiz etyudlar sohasida boyitdi. Venyavskiyning kontsertlari, polonezlari, mazurkalar va boshqa asarlari polyak musiqiy uslubining milliy xususiyatlari bilan ajralib turardi. 1859-yilda London gastrollarida A. Rubinshteyn bilan tanishib, do'stlashdi.

Sankt-Peterburgdagi saroy solisti lavozimiga taklif olgan (1860). 1872-yilgacha Rossiyada yashadi, shu yerda o'zining eng yaxshi asarlarini yaratdi, jumladan — Re minor ikkinchi skripka kontserti va "Legenda", shuningdek mazurkalar, polonezlar, etyudlar-kaprislar. Sankt-Peterburgning Imperator teatrlari solisti, Rossiya musiqa jamiyati Simfonik orkestrining kontsertmeysteri. U solochi, ansambl ijrochisi va dirigent sifatida chiqishlar qildi.

Rossiya musiqa jamiyatining Sankt-Peterburg bo'limining skripka kvartetining rahbari va birinchi skripkachisi bo'ldi (1860-1862), unda uning bilan birgalikda K. Shubert, K. Yu. Davydov (violonchel), I. X. Pikkel (ikkinchi skripka), va I. Veykman (al't) chalishgan. A. Rubinshteyn va Viyel'gorskiy salonlaridagi musiqiy yig'ilishlarning doimiy ishtirokchisi bo'ldi. Musiqa ijrochilari bilan bir qatorda, uning do'stlari orasida N. A. Goncharov, I. S. Turgenev, F. M. Dostoevskiy, A. N. Ostrovskiy, M. E. Saltykov-Shchedrin, N. S. Leskov va boshqa rus yozuvchilari ham bo'lib, ular uning amakisi, mashhur nashriyotchi M. O. Volfning uyiga tashrif buyurishgan.

U o'zining xorijiy gastrol safarlarini va konsert faoliyatini davom ettirgan. A. N. Esipov bilan (fortopiano), N. G. Rubinshteyn, S. I. Taneev, P. A. Pabst, D. Arto, P. Lukka bilan chiqishlar qilgan.

Sankt-Peterburg Konservatoriyasida: Musiqa sinflari o'qituvchisi (1860–1862), skripka va kameransamble sinfi professoru (1862–1868). Professorlar Kengashining saylangan a'zosi. Adjunktlar — A. K. Terevich (1862–1864), I. Raab (1863/1864–?). Venyavskiyning pedagogik faoliyati uning ijro prinsiplari bilan belgilandi. U o'quvchilarni turli repertuarda tarbiyalashga intildi. Darsda ko'pincha ijro usullarini ko'rsatish metodini ishlatgan.

Qiyin pasajlar, stroklarni ijro etishning turli usullarini namoyish etdi. O'quvchilarga o'zining ijro san'ati va artistikasi orqali ilhom berishga harakat qildi. U rus skripka maktabining rivojlanishida yorqin iz qoldirdi. Ko'plab o'quvchilari rus musiqa madaniyatining yirik arboblari bo'ldilar.

Ularning orasida — D. A. Panov, "Rus kvarteti"ni boshqargan, K. N. Pushilov, K. Altani (keyinchalik mashhur dirijyor), P. A. Krasnokutskilar bor. Venyavskiy Sankt-Peterburg Konservatoriyasini A. Rubinshteyn bilan birga tark etdi va o'zini ijodiy faoliyatini to'liq konsert berishga bag'ishlandi.

A. Rubinshteyn bilan birgalikda Amerika bo'ylab gastrol safarlar o'tkazdi (1872–1874). 1877-yilda Parijdagi Jahon ko'rgazmasida "Rus konsertlari"da ishtirok etdi. Briussel

Konservatoriyasining professoru bo'ldi (1874–1877), A. Vyetan o'rnini egalladi, o'quvchilari — E. Izayi, N. V. Galkin, L. Lichtenberg, I. Shnitsler va boshqalar. Moskvada gastrollar paytida yurak etishmovchiligi tufayli vafot etdi. 1935-yildan boshlab G. Venyavskiy nomidagi Xalqaro skripka musobaqasi o'tkaziladi, uning asoschisi va birinchi rahbari bo'lib, uning jiyani Adam Tadeush Venyavskiy faoliyat yuritgan.

2001-yilda Polsha Respublikasi 10 zloty miqdorida yodgorlik tangasini chiqardi. Venyavskiy xotirasiga Sankt-Peterburg Konservatoriyasining A. K. Glazunov nomidagi Kichik zalida yodgorlik taxtasi o'rnatildi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RUYHATI:

- 1.Venyavskiy. Katta Rossiya enciklopediyasi.1926-1947.
- 2.H. Venyavskiy. Asarlar notasi /International Music Score Library Project 2009.
- 3.H. Venyavskiy-Hayot va ijodi.
4. H. Venyavskiy asarlar tuplami// Muz.jizn/1963.№18.

